

kteřá se autorovi vloudila při udání příslušnosti pro zločin § 2. zák. č. 269/19 Sb. z. a n., pokud jde o území mimo Slovensko a Podkarpatskou Rus.

Trestní sazby shrnuje autor do zvláštního rejstříku trestů, což je výhodou a nevýhodou zároveň. Pro toho ovšem, kdo chce poznati především vymezení okruhu trestné činnosti, mají trestní sazby význam podřadný. Rejstřík zákonů a důkladný rejstřík věcný doplňují výhodně tuto nenáročnou učebnici, která, nesměšujíc výklad pozitivního práva s teorií, jistě splní svoje poslání. Učiní tak tím spíše, že nahradí v praxi výhodně také drahá vydání trestních zákonů a jejich mnohdy nedokonalé, ba i falešné a neúplné překlady. Jsem přesvědčen, že bude uvítána nejen studentstvem, nýbrž i praktiky — zejména na Slovensku a na Podkarpatské Rusi — s velkým povděkem.

S právními názory autorovými možno sice leckdy nesouhlasiti (tak na př. přiznává-li presidentu republiky privilegium beztrestnosti). To však nemění nic na celkovém úsudku o této, dnes u nás jedině, všeobecně přístupné učebnici obojího trestního práva. Scholz.

Právo ústavní.

Weyr Frant., Soustava československého práva státního, II. vydání, str. VIII. a 476, Praha 1924.

Prof. Weyr vydal po uplynutí poměrně krátké doby — tři let — druhé vydání své učebnice ústavního práva. V předmluvě autor sice praví, že zásluhu na tom nemá znamenitost díla, nýbrž aktualita jeho thematic, nedostatek konkurence, jakož i učitelské povolání autorovo a že teprve až tyto důvody odpadnou, ukáže se, zda spis se skutečně osvědčil, jisto však je, že brzké nové vydání jeho knihy je zjevem u nás řídkým a potěšitelným. Poněvadž autor tušil, že v dohledné budoucnosti ukáže se nutnost nového vydání, učinil opatření, aby sazba zůstala státi. Již z této příčiny zůstala základní dispozice díla nezměněna, ale i kdyby jí nebylo bývalo, neměl by autor podle svých slov důvodu k zásadním změnám. V novém vydání přihlíží autor k odborným posudkům, jež byly uveřejněny o prvním vydání a k změnám nastalým v právním řádě. Na konci spisu připojuje též tekst ústavní listiny.

Ježto bylo v tomto časopise o prvním vydání již referováno, lze omeziti se na několik stručných poznámek, týkajících se změn, obsažených v druhém vydání.

První část spisu »Stručný nárys obecného práva státního« (str. 16—52) je otištěna téměř beze změny. Autor pokládá ji za jeden z mnohých ústupků, které byl nucen učiniti pedagogickým účelům proti nauce, kterou v theorii zastává. Přes to je litovati, že, když se již k ústupku rozhodl, alespoň v druhém vydání nezužítkoval plně výsledků novější bohaté literatury o tomto thematic. Pedagogické důvody by mluvily také pro to, aby bylo pojednáno o základních pojmech vše-

obecného práva státního s hlediska vývojového a srovnávacího. Jistě by bylo zvýšilo praktickou cenu knihy, kdyby byl autor i při líčení jednotlivých institutů našeho právního řádu nepustil těchto hledisk zcela ze zřetele. — Autor registruje svědomitě novější literaturu českou o otázkách ústavního práva a zoujímá k názorům v ní vysloveným i k referátům o prvním vydání svého spisu po většině též kritické stanovisko. Překvapuje však, že z nečetné naší literatury o ústavě uherské neuvádí na str. 95, pozn. 2) Kadlecovu stať o uherské ústavě v České politice II. 1. a Kadlecovy ústavní dějiny uherské. Pokud se týče cizí literatury není autor podle svých slov na str. 5. přítelem citace bohatého aparátu literárního, avšak výběr německých spisů jím dovolaných zdá se býti přece jen poněkud nahodilý.

Na str. 106 není jasným tvrzení, že »naš právní řád nemá (na rozdíl od bývalého Rakouského; viz vyhlášku ministerstva vnitra ze dne 23. září 1907, č. 225 ř. z.) výslovné normy, jakým způsobem dlužno provéstí případné opravy textu vyhlášených zákonů«, — vždyť zmíněná vyhláška platí nadále u nás jako součást našeho právního řádu. — Na str. 205, kde se řeší kompetence ke zcizování státního majetku, přehlédl autor předpisy o této otázce každoročně opakované v našich finančních zákonech (na př. naposledy v čl. X. zákona ze dne 15. října 1925, č. 207 Sb. z. a n.) — Sporným bude jistě názor autorův na str. 292, že ohledně civilní odpovědnosti ministerské platí obecné zásady občanského práva o náhradě škody. — Souhlasiti dlužno s názorem autorovým v pozn. 3) na str. 308, že po vydání ústavní listiny by bylo záhodno definitivně rozřešiti otázku nařizovacího práva ministra s plnou mocí pro správu Slovenska podle § 14 zákona ze dne 10. XII. 1918, č. 64 Sb. z. a n. Není však správným, tvrdí-li autor, že »v praxi nebylo ho, jak obsah Sbírký zákonů a nařízení ukazuje, od ledna 1921 použito«. Nařízení tato jsou publikována v Úradných Novinách a byla i po r. 1921 často vydávána. — Podrobnějšího výkladu s hlediska ústavního práva než se tomu stalo na str. 155 a 328 byly by snad zasloužily zákony ze dne 19. března 1923, č. 50 a 51 Sb. z. a n. — Jistě nejsou přesvědčivými úvahy autorovy v pozn. 2 na str. 329 a 339 o zbytečnosti nejvyššího správního soudu. — Litovati je též, že autor nepřihlédl k dosti četné již judikatuře nejvyššího správního soudu v otázkách ústavního práva.

Druhé vydání soustavy přijato bylo ve vědeckých kruzích stejně příznivě jako vydání první a vykoná stejně jako toto, zejména jako učebnice pro posluchače práv velmi dobré služby. Jistě možno přes výhradu autorovu již dnes tvrditi, že jeho kniha má cenu trvalou.

Mtka.

Nawiasky H., Die Stellung der Regierung im modernen Staat, ve sbírce »Recht und Staat in Geschichte und Gegenwart«, sv. 37, 1925.

Nálada proti parlamentu a parlamentárnímu systému vládnímu

zmocnila se mnohých i vědecky založených hlav a přispěla tak leckdy cenně ku kritice těchto zařízení. Zřídka však setkáváme se s vážně promyšlenými návrhy, čím toto zařízení nahraditi. Autor se táže, zda tento odklon veřejného mínění od parlamentarismu není jen výrazem pochopitelného znechucení nad přechodnými zjevy. Uspokojivou odpověď může dáti pouze sledování vývoje moderního státu.

Moderní stát není snad pouze heslem, nýbrž jasným vědeckým pojmem. Zevně je charakterisován tím, že jednotliví státní příslušníci stojí v něm v bezprostředním poměru k státní moci, jenž skutečně byl teprve, když byly odstraněny právní a společenské hradby, které během středověku tu narostly (lenní zřízení, poddanství, cechy atd.), vnitřně ho charakterisuje aktivní zájem všech státních příslušníků na osudu státu, snaha jich tento osud spoluurčovati, t. j. vznik politické vůle. Demarkační časovou čáru tvoří tu francouzská revoluce.

Tento moderní stát jeví přes různé odlišné zjevy obdobné základní rysy své pravidelné výstavby; podobá se obrazně trojstupňové pyramidě, v níž širokou základnu tvoří lid, střední stupeň zastupitelstvo lidu a vrchol vláda, a je v něm provedena myšlenka přenesení moci zdola nahorů, od lidu jeho zastupitelstvem na vládu. Vláda tu provádí pouze vůli lidu, resp. jeho zastupitelstva. Odpovídá však toto schematické ohraničení úkolů vlády skutečným poměrům? Vždyť na př. v zahraniční politice zastupitelstvo lidu nutně je v nejširším rozsahu z rozhodování vyloučeno, avšak i ve vnitřní správě jest omezeno na dozor a stanovení směrnic; jednotlivosti, jež ve svém souhrnu určují duch a výsledek správy, jsou vlivu parlamentu více méně odňaty.

Vláda, má-li svým úkolům dostáti, potřebuje ve značné míře volnosti pohybu. Je to však možno, vězí-li v poutech parlamentu? Na snadě by byla odpověď, že systém parlamentní vlády je nemožným systémem. Avšak týž systém trvá po staletí v Anglii, osvědčil se i ve Francii — myslíme jen na světovou válku. I zde výsledek voleb rozhoduje vždy o složení vlády. Avšak nevládne přímo ani lid, ani jeho zastupitelstva, nýbrž vůdci stran, která tvoří vládu. Ti jako mandatáři lidu nepřijímají pouze rozkazy lidu, aby je prováděli, nýbrž sami udávají směr a lid řídí. Mezi nimi a lidem je vzájemný poměr odvislosti, podobný poměru mezi korunou a kořeny stromu, jež oboje jsou pro rozvoj stromu potřebny. Tento poměr, jenž umožnil tu fungování parlamentárního systému, je společenským zjevem, jemuž národní svéráz může dodati nanejvýše různé zbarvení. Arci každý stát musí platiti své »výučné«, nelze však z nepříznivých zjevů počátečního vývojového stadia souditi, že se nemůže zakořeniti.

Nelze zapírat, že parlamentární systém má své stinné stránky; tak zejména, že zavádí již předem jakýsi pohyblivý prvek v řízení státu. Avšak při dnešním stavu společenského vývoje není zájem státu činitelem stabilním, nýbrž dynamickým; jde tu o stálé vyrovnávání protivných zájmů různých společenských vrstev ve státě. Uskutečňování

Jeho nezávisí tedy od objektivního jeho zjištění, nýbrž od dočasných poměrů mocenských; z boje těchto různých snah vyjde pak jako výslednice zpravidla střední cesta, kompromis, který se nedá jednou pro vždy předem určit.

Kritika parlamentárního systému, vytýkající jeho vady přehlíží zpravidla, že nejedná se o podstatu systému, nýbrž jen o jeho výstřelky neb přechodné zjevy, mající důvod v nedostatku tradice, je však též většinou negativní, neukazujíc cest k nápravě. Navrhuje-li se pozitivně (O. Spengler), aby v čele státu stál vedoucí státník, jenž by měl k ruce celý státní aparát a malé zastupitelstva lidu, jež by od něho přijímalo zprávy, dlužno podotknouti, že, objeví-li se velký státník, má i dnes volnou dráhu, ježto právě parlamentární systém dává možnost všem politickým talentům ve státě se uplatnit. Avšak nelze zapomenouti, že geniální státníci nerodí se každého dne. Proto není nejlepší taková ústava státu, jež se osvědčí pouze tehdy, stojí-li v čele státu státník největšího stylu, nýbrž ta, jež funguje, i když v čele stojí lidé prostředních kvalit.

Stinné stránky parlamentárního systému nejlépe lze paralyzovati důsledně vybudovanou odpovědností všech činitelů politicky činných a systémem úřednictva z povolání.

To je trest zajímavých vývodů autora, známého svými pracemi k novým ústavním poměrům v Německu. Klidným a věcným způsobem podávání, liší se jeho spis od velké části literatury, která se v posledních letech o parlamentárním systému vyšla. Mtká.

Právo finanční.

Meisl Fr., Britische u. deutsche Einkommensteuer. Ihre Moral nud ihre Technik. Tübingen (J. C. B. Mohr), 1925, str. 474. Bývalý dvorní rada pražské finanční prokuratury Dr. Fr. Meisl zaujímá mezi spisovateli oboru finanční vědy význačné místo, zvláště svými pracemi, jež mají za předmět otázku bezpráví berního a s ní souvislou otázku t. zv. morálky berní, již řeší Meisl zejména ve spojitosti s celou technikou řízení berního. Velikou předností prací Meislových jest pronikavé ovládnutí vědeckého materiálu i předpisů berního práva, jakož i pečlivý výběr a podrobné shrnutí materiálu statistického, jež tvoří základ vlastních kritických poznatků a závěrů. Stejnou přednost má i nejnovější obsáhlá práce Meislova, jež věnována jest z největší části důchodové dani britské, jejíž zvláštní, od kontinentální odchylná, struktura a výsledky již od let lákaly pozornost spisovatelů jmen nejzvučnějších.

Poprvé zavedena income tax v Anglii r. 1798, jakožto prostředek k úhradě velkých nákladů válek napoleonských. Zrušena sice krátce po válce, ale ožila opět r. 1842, kdy Robert Peel prosadil její zavedení v podobě podstatně stejné, v jaké pozůstávala při svém za-